

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Primorski begunci.

(Govor poslanca sodr. Etbina Kristana na seji Narodne skupščine dne 16. junija.)

Gospodje! Moj sodrug Golouh je govoril o tragediji našega primorskega ljudstva, resnično se mi pa zdi, da bi ob tej priliki bilo treba govoriti tudi o tragediji naše žalostne Narodne skupščine.

Gospodje, naprej vem, da se bo tukaj pojavil predlog za enostaven prehod na dnevni red. In gospodje od večine bodo glasovali za navaden prehod na dnevni red, kadar zazvoni zvonček gospoda predsednika, ki jih prikljče od piva, od kave in iz klubov, kjer spe, pa ne bodo imeli niti najmanjšega pojma o stvari, o kateri glasujejo, četudi je stvar, kolikor koli se Vi, gospod svečenik, (na adresu popa Mihaldžića) smejete, izredno važna.

Gospodje, kadarkoli bi tukaj prišlo na dnevni red vprašanje o kakšnih ponesrečencih iz Črne gore, o srbski Kalvariji v Albaniji, o tragediji našega naroda v južnih krajih, bi se jaz moral zanimati za to in ne bi imel srca, da bi odšel od razprave. (Ploskanje pri opoziciji.) In tukaj, gospodje, gre za Kalvarijo, ki ni nič bolj vesela od one, ki jo je vaša vojska pretrpela s prehodom čez Albanijo.

Treba je vedeti, gospodje, da je bil naš primorski narod mučen in trpinčen ne nekoliko tednov, ne nekoliko mesecev, ampak da je trpel od prvega dne, ko ga je Avstrija kot prvo žrtev svoje vojne vrgla iz domov in razmetala po tujih krajih svoje tedanje države. Od tistega dne pa do danes je na tisoče družin brez doma in strehe, ki gledajo v bodočnost, pa ne vedo, kakšna da bo, ne vedo, kaj jim prinese jutrišnji dan.

Gospodje, mislim, da je to resna reč, in zato ni pray, da gospodje od večine beže, pa se pripravljajo, da bodo glasovali za enostaven prehod na dnevni red, če bo tako ukazano. Bilo bi baš nasprotno pričakovati, da se postavi to vprašanje od vaše strani na dnevni red, ker govorite vedno tako, kakor da ste vi vzeli narodnost v tej deželi v zakup, da branite narod in nacionalnost itd. In prav tukaj, gospodje, gre za narodno vprašanje v najresnejšem zmislu besede.

Ne maram ponavljati, kar je bilo tukaj že povedano, ampak opozoriti mislim na to: Ena skupina teh beguncev, katerih je bilo nekoliko tisoč, se je naposled znašla v taborišču v Strnišču. Kakor je gospod minister dejal, ni ta stvar spadala od začetka v kompetenco centralne vlade, ampak so se zato imele brigati deželne vlade, v tem slučaju torej deželna vlada v Ljubljani. Toda, gospodje, naj je kompetentna kakšna deželna ali pa centralna vlada, naravno je, da se more vprašanje postaviti le v tej skupščini, ker druge skupščine nimamo in ker nastavlja deželne vlade centralna vlada. Gospod minister pa le odgovarja, da se je za to

morala brigata deželna vlada. Iz njegovega odgovora se jasno vidi, da ni o vsem tem vprašanju natančno informiran.

Interpelacija je bila vložena že meseca februarja. Od tega časa so bile najmanj štiri deputacije teh revežev, kolikor se jaz spominjam, v Belgradu. Od februarja je bilo časa, da bi se bilo vsaj nekaj storilo, da bi se rešili tisti, ki so sedaj premeščeni, kakor se pravi, kolonizirani v Prekmurju. Če bi se bilo pravočasno ukrenilo, kar je bilo potrebno, bi bili tudi ljudje lahko še kaj uredili, porali, posejali itd., in bi bili vsaj za zimo imeli upanje, da bodo mogli živeti, sicer kot siromaki, pa vendar kot ljudje. Gospodje, čakalo se je z rešitvijo tega vprašanja, izdajali so se dekreti, pisala so se pisma od ministrstva za socialno politiko na deželno vlado, oziroma pokrajinsko namestništvo v Ljubljani, od pokrajinskega namestništva na okrajno glavarstvo, od glavarstva na namestništvo, od namestništva na centralno vlado. Kadar je deputacija iz Strnišča prišla sem, je dobila 5 do 6 številk vsakovrstnih aktov, pa se ji je reklo, da naj le gre na namestništvo v Ljubljani, tam da je že vse urejeno. V Ljubljani pa ni bilo nič urejeno, ampak ljudje so se zopet napotili v Belgrad. Tako se stvari razvlačijo in razvlačijo. Sedaj so ti ljudje baje rešeni; preseljeni so v Prekmurje in tam so dobili zemljo. Toda, gospodje, dobili so zemljo v času, ko je že tako pozno, da se za letos ne more nič napraviti. Dobili so zemljo, ne vedo pa, kam naj gredo pod streho.

Gospod minister nam je pripovedoval, kako da je število beguncev padlo od nekoliko tisoč na nekoliko stotin. To se že tako godi. Tu pa tam se najde človek, ki si misli: Tako neumen pa vendar nisem: če sem tri leta imel izkušnje, ne bom še četrto leto pričakoval, kar se nikdar ne učka. Tudi neka dobra prijateljica je — pravijo ji bela žena — ki noskrbi, da umre zdaj kakšen starec, zdaj kakšen mladenič, pa kakšen otrok. Ej, ni jih več toliko, kolikor jih je bilo. Vpraša se, kod so šli. Kdo bi se še za to brigal?

Zgodilo se je, da je bilo taborišče, kjer so preživeli nekaj let v trudu in muhi, prodano. Zdi se, da gospod minister o tem nič ne ve. Zdi se, da je bilo to taborišče prodano brez znanja centralne vlade. Ampak vsaj o prodaji je centralna vlada morala izvedeti, in to bi bilo vendar dovolj, da bi se bila informirala, kako, zakaj, v kakšen namen, je bil ta tabor prodan in pod kakšnimi pogoji. Vem, da je bil en pogoj ta, da bo kupec, ki ga pokrajinski namestnik menda dobro pozna, dal najmanjše še eno leto delati v ondotnih podjetjih, da bo nekaj ljudi vsaj na ta način zavarovanih pred popolno bedo.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Leto dni še ni minilo, ta gospod pa izreka, da se mu delo ne izplača; begunce naj pa vrag vzame, če se ne more njegov žep napolniti od tega dela. Kaj se je treba ozirati na to, da gre za pogodbo? Da je to črno na belem? Kaj se je treba ukvarjati z usmiljenjem? To so reči, ki ne spadajo v našo dobo.

Drugo vprašanje, ki ga je omenil sodrug Golouh, se tiče takozvanih penzij. Seveda ne gre za visoke uradnike, ki bi dobivali po nekoliko tisoč lir penzije, ampak za delavce, za delavce iz arzenala, iz tehničnega zavoda itd. V poštev ne prihajajo le delavci iz Pulja in Trsta, ampak tudi iz drugih krajev, na primer iz državnega rudnika v Idriji. In te penzije niso nikakšna miloščina, ampak so si jih ljudje sami kupili s tem, da so vplačevali dolga leta v dotične fonde. Morali so bežati ali pa so bili vsled fašističnega terorja izgnani iz krajev, ki bi po pravici morali biti naši, pa so sedaj — ne bom danes raziskoval, po čigavi krivici — italijanski. Kdo, gospodje, naj skrbi za to, da dobe ti ljudje vsaj ta košček pravice, vsaj to penzijo, ki so jo sami vplačali? Kdo drugi, kakor naša vlada? Toda kakšne odgovore dobivamo? »To je komplicirano vprašanje, na katerem so interesirane vse nasledne države itd.« (Dr. Korun: V Avstriji je to vprašanje že rešeno in delavci dobivajo penzijo.) Da, komplicirano vprašanje, kakor pravi gospod minister, ampak, kakor potrjuje moj sodrug Korun, se te penzije v Avstriji vendar že lahko izplačujejo, četudi je Avstrija premagana država, mi pa spadamo baje med zmagovalce, četudi je Avstrija bila sovražnica Italije, mi pa smo bili in baje smo še, za veznik te gloriozne Italije.

(Konec prih.)

NARODNA SKUPŠČINA.

5. julija. Proračunska debata se nadaljuje. Govorili so razni poslanci, med njimi tudi sodr. Etbin Kristan. Kaže, da bo generalna debata o proračunu končana še ta teden. Jutri bo interpelacijska seja.

6. julija. Interpelacijska seja je prinesla na dan lepe zanimivosti. Ostre puščice so letele na naslov finančnega ministra, češ, da se dajejo izvozna oziroma uvozna dovoljenja pristransko. Minister je zahteval imena. Posl. sodr. Korun je imenoval trgovca Pertinača v Celju, ki je baje uvozil nešteto vagonov soli na račun francosko-srbske banke, ki je v zvezi z ministrom. Pozneje se je nadaljevala debata o proračunu. Lavorike si je stekel pop Rajić, ki je branil katoliško cerkev na takšen način, da je moral predsednik zaradi nastalega hrupa sejo prekiniti. Vkljub temu je nadaljeval Rajić svoj govor praznim klopem.

Prihodnja seja bo jutri.

Politične vesti.

+ V Sarajevu so pričeli z obravnavo proti komunističnem poslancu Djakoviću, ki ga obdolžujejo veleizdajstva, ker je član kot komunistične stranke prisostvoval kongresu moskovske internacionale 1. 1921. Djaković se je pred sodiščem pritožil, da so z njim postopali zelo bestialno. Orisal je ječo v Belgradu, kjer je v »glavnjači«, obsegajoči 80 kub metrov bilo stisnjenih 100 ljudi. Zrak je bil zadušljiv vsled smrdljivih petrolejk, bili so primorani piti lastno vodo itd. Belgrajski detektiv Mita Biftek ga je imel navedo tolažiti, rekoč: »Enkrat si se nam zmuzal izpod noža v Zenici, sedaj pa se nam ne boš nič več.« Obravnava proti Djakoviću, ki ostro protestira proti obtožnici, še vedno traja.

+ Meseca septembra se vrši v Pragi konferenca male antante, na kateri bodo razpravljali o finančnih vprašanjih. Konferenci bodo prisostvovali vsi finančni ministri male antante, med njimi tudi rumunski finančni minister Vintila Bratianu, ki bo referiral.

+ Konferenca časnikarskih uradov male antante se vrši od 23. do 25. t. m. v Karlovih Varih na Češkem. Na konferenci bodo sklepali o enotnem nastopanju in skupni službi.

+ Italijanska delegacija bo, po informacijah »Massagera«, zahtevala na taaški konferenci 200 milijonov lir v zlatu kot povračilo za škodo, ki so jo Italijanski podaniki pretrpeli za časa revolucije v Rusiji.

+ Na seji Zveze narodov 5. t. m. je predložil lord Cecil svoj načrt za splošno razorožitev. Ta načrt naj bi izvedli s pomočjo defenzivnih pogodb med državami. Za posebno ogrožene države naj bi se uporabila internacionalna organizacija, ki bi odločila o sporih. V to organizacijo bi lahko vstopile tudi tiste države, ki niso članjene pri Zvezi narodov.

+ V Italiji so zasedli fašisti iz Barija občino, vdrli v tamkajšnje Delavsko zborstvo ter jo zažgali. V znak protesta proti fašistovskim divjaštvom pripravljajo v Bariju splošno stavko, ki je sedaj neizogibna. Oblastvo pošilja v Bari in Andrijo nočne vojaške oddelke.

+ Pri demonstracijah za zakon o zaščiti republike je prišlo v Magdeburgu do krvavega boja med delavskim sprevalom in pa stražo posestva grofa Gneisebaua, ki je dal streljati na delavstvo s puškami in granatami. Delavstvo je politično, ki je prihitelo na pomoč, razorožilo ter toliko časa naskakovalo grad, da ga je zasedlo. Zgube so bile precejšnje, tako na strani delavcev kakor tudi braniteljev, ki so izživali.

+ Samo delavski časopis izhaja od 5. t. m. v Berlinu vsled stavke stavcev in iskarjev. »Vorwärts« je tedaj izšel v zmanjšani obliki, vendar pa je upati, da bo precej zmanjšal občno zmedo, ki je nastala vsled te stavke.

+ Na Poljskem so preganjanja delavcev na dnevnem redu. Organizacija kmetijskih težakov, ki je priključena amsterdamski internacionali, je postala tarča sovražnih demonstracij in progono. Njeni shodi so razbiti in voditelji v zaporu. Najhujše preganjajo komuniste. V Lodzu so obsodili nekega delavca na 4 leta ječe, samo zato, ker je bil član komunistične stranke. Drugi delavec je dobil 6 let zavora zaradi istega »zločina«. V Lvovu so nekega komunisto obsodili v letni zapor zaradi »agitacije«.

+ Londonskemu listu »Times« so poročali iz Berlina, da poseba nemški zastopnik Wiedenfeld v Moskvi vsak dan ljudski komisariat za zunanje zadeve. Pred kratkim so došli v Moskvo zastopniki 18 nemških industrijskih velepodjetij, med njimi tudi zastopniki Kruppovih

tovarn in Stinnesa. Ruski komite, ki se pogaja s temi zastopniki, ima neprestane dolge seje. Rusko-nemška družba, ki se je osnovala 26. marca t. l., je že začela z živahnim delom. Njen najdelavnejši član je nemški konzul v Moskvi, na ruski strani pa komisar za poljedelstvo Osimski in njegov pomočnik Bragin.

+ Arthur Henderson, predsednik konference delavskih organizacij zastopanih v II. internacionali, je izjavil, da je enotnost delavskega razreda v več kot eni državi ogrožena od rdeče internacionale. Razlika med angleškim delavskim razredom ter ruskim komunizmom tiči po njegovem mnenju v razliki med demokracijo in diktaturo. Henderson ni optimist v vprašanju haaške konference, ki skuša zagotoviti Evropi mir, ne da bi države izpremenile sedaj veljavne mirovne pogodbe.

+ Stavka tekstilnih delavcev v Angliji prehaja v kritični štadij. Doslej je bila velika stavka mirna, toda poskus tekstilnih baronov, odpreti tovarne s stavkokazi, je izzval krvave nemire. Izgredili so se ponovili v Manchesteru. Nashuavi in Laurencu. Slučaji dinamitiranja in zažigania hiš, v katerih stanujejo stavkokazi, nosijo vse znake provokatorskega terorizma s strani kompanijskih detektivov, toda javnost, ki ne pozna vseh satanskih trikov in metod kapitalizma, je pod močnim vtisom, da izvršujejo te čine stavkarji.

+ V ameriški delavski konfederaciji so pozabili vpričo ofenzive, ki jo vodijo kapitalistične sile proti organiziranemu delavstvu, na medsebojne spore. Federacija je na celi črti v defenzivi, ki jo je označil delavski voditelj Gompers na zborovanju konfederacije takole: »Apel na javno mnenje, da se mora dati organiziranim delavcem prilika razgovora z organiziranimi delodajalci pri konferenčni mizi in razgovor mora voditi do skupnih koristi delavstva in kapitalista.« Delavčeve osvoboditve iz industrijske sužnosti torej ne upoštevajo. Geslo starin, ki vodijo konfederacijo je: Bodimo oprezní! Ni čuda tedaj, da je padlo članstvo v zadnjih dveh letih na tri milijone! Kakor vse kaže, bo treba znova graditi.

+ Profiti železniških magnatov v Ameriki so znašali lansko leto po odbitku vseh stroškov 22.295.685 dolarjev. Vključ temu zahtevajo železniške družbe znižanje mezd železniških uslužbencev. Dosedaj je stopilo v stavko 50.000 delavcev. Če ne bodo družbe prenehale s svojo zahtevo, bo stopilo v stavko vsega skupaj 1.300.000 delavcev.

+ Orjaška stavka rudarjev v Ameriki še vedno traja. Stavka do 800.000 rudarjev in to že od 1. aprila! Medtem časom so sklenili ustanoviti svojo centralno banko v Washingtonu, ker imajo strokovne organizacije milijone dolarjev naloženih v privatnih bankah, ki jih uporabljajo v boju proti organiziranemu delavstvu. Pomikanje premoga že polagoma občutljivo. V nekaterih premogokopih ga kopičijo stavkokazi pod varstvom vojaštva, ki jih čuva s strojnimi.

+ Socialistična misel na Kitajskem se rapidno razširja. Vsi dijaki v južni Kitajski in profesorji na univerzi v Pekingu so socialisti, in sicer zelo aktivni. Južna Kitajska naglo prehaja v razmere zapadne civilizacije, dočim na severu še prevladuje stara kitajska civilizacija. Z evropsko civilizacijo prihaja tudi socializem. Profesorji odprto uče socialistične ideje na univerzah, ki so državni zavodi.

+ Splošna rudarska stavka na obzorju v Avstraliji. V Avstraliji bo prišlo v

naikrajšem času do stavke, če ne bodo podjetniki odnehali od svojih nesramnih zahtev, med katerimi je tudi znižanje mezd za 33%! Znano pa je, da si podjetniki žele stavko, ker upajo, da jim bo mogoče ukloniti delavce, da bodo delali za nižjo mezdno in v poslabšanih razmerah. Eksekutiva rudarske organizacije se je tudi na te podjetniške nakane pripravila.

+ Japonska se mrzlično pripravlja na vojno. Tako poročajo dnevno iz Japonske, odkoder pošiljajo v Evropo japonske dijake v različne države, vse na z namenom, proučiti do temeljev moderne metode na vseh mogočih poljih. Japonski kapitalizem izkorišča z velikim preudarkom desetletno premirje.

Dnevne vesti.

Naročniki »Napreja«, ki imajo že plačano naročnino, ki so pa vseeno dobili položnico, naj isto spravijo za drugič. O priliki naj dajo priložnost, da si tudi naroči »Napreja«. Tisti pa, ki so z naročnino v zastanku prosimo naj jo čimprej poravnajo. — Upravičstvo.

Tatvina. V sredo 5. t. m. je bilo v Litli ukradeno kolo g. Dolšku. Znamka: Diamant. Zadnje kolo ima nov plašč, zavora pomanjkljiva, pleskan črno. Tat baže belo oblečen s čapico. Izsleditlji 1000 K nagrade.

Pri Karlovcu se je pretekli četrtek pripetila železniška nesreča, zaradi katere je dotičnega dne trpel promet prav občutno.

Stobodna Tribuna z dne 5. t. m. objavlja članek »O prečastnem gospodinu Lesinju«, ki je zavajal mladoletna dekleta v starosti do 14 let. Pri obravnavi so izpovedale šolske deklice naravnost gorostasne stvari. Slatinski župnik Lesin je dekletca preiskoval in jim po končanih dejanjih »odpuščal grehe«. Vzorni župnik je počenjal z njimi take perversnosti, da ne morejo opisati o potankostih dostojni listi. Zapisnik obprijemal se bere kakor kakšen šundroman. O tem škandalu je pisal podrobno tudi odvetnik v Slatini, dr. Z. Kovačević in sicer v osješkem »Jugu«. Gospod Kalan, kje ste vi in vaš nadopolni »Prerod«?

Zborovanje laških novinarjev se vrši med 15. in 18. septembrom v Trstu.

Na Dunaju so povišali po tramvajski stavki tarifo za eno vožnjo s 150 na 260 kron.

V Berlinu so povišali nagrado za izsleditev morilca zunanjega ministra Rathenaua na 2 milijona mark.

»Karl Marks«, prvi sovjetski parnik je došel v Anglijo 20. junija in se je usidral v Hallu. Parnik z rdečo zastavo na jamboru, je bil naložen z lesom ter je pred kratkom zopet odplul v domovino.

Kveršija, vodja protiangloškega gibanja v Indiji, ki je postal naslednik slovitega nacionalističnega voditelja Ghandija, ki je že nekaj časa v ječi, so obsodile angleške oblasti na leto dni poostrenejega zavora in 500 rупljev globe.

Vsem dopisnikom. Vsled preobilice gradiva smo bili primorani precej dopisov odložiti. Sodrugl naj nam to oprostite in potrpe, ker bomo skušali vse dopise čimprej objaviti.

Ljubljana.

Občinske volitve v Mostah. Rezultat občinskih volitev v Mostah dne 2. julija t. l. je bil sledeči: Za neodvisno kmetstvo delavsko listo je volilo 183 volilcev; za Oražmovo strujo 354 volilcev. Skupaj 537 volilcev. Voliti bi moralo približno 1100 volilcev; volilo je 537 volilcev. Volitve se ni udeležilo 563 volilcev. Pripomniti moramo, da so bili volilci pripadajoči proletariatu pri volitvah najmanj agilni, dočim je Oražmova struja na vse kriplje delovala, da je spravila vse svoje backe na volišče polno številno. Kar se je tudi zgodilo. Po količniku je dobila del. kmetijska lista 11 mandatov. Oražmova struja 22 mandatov, zadnja torej absolutno neredi. Pri volitvah so se opazili marksistični neredi. Znani so nam slučaj, da so volili ljudje, ki niso imeli volilne pravice. Glasovali so seveda, »poboljšanih« soc. demokratov in skesanih komunistov, ki so še pred kratkim obsojali in zaničevali dosedanje občinske uprave v Mostah. Približno 563 volilcev, največ iz Zelene jame, katera naj se od sedaj »Črna« imenuje, so se deloma zaradi nevednosti, nezanimanja ali pa značilnega kranjskega strankarstva volitev vzdržalo in s

tem pomagalo do zmage Orahovi struji. O bo-
dočem delovanju v moščanskem občinskem od-
boru bomo seveda še poročali.

Gozdni izlet v Mostec. Podružnice »Svo-
bode«: Ljubljana, Vič - Glince, Šiška in Moste so
sklenile prirediti 9. t. m. gozdni izlet, in sicer
v Mostec. Viška podružnica bo sama odkorakala
proti Mostecu, ostale podružnice pa se bodo ob
pol 2. popoldne zbrale pred cerkvijo v Šiški. V
Mostecu se bo po dohodu vseh podružnic raz-
vila nepriljubljena zabava, za katero bo skrbel vi-
ški tamburaški zbor pod večjim vodstvom sodr.
Lehpačmerja, dramatični odsek in predavatelj.
Sodruzi, agitirajte pridno za ta gozdni izlet, ki
bo impozanten! Naj ne bo nobenega med vami,
ki se ne namerava udeležiti tega izleta!

Železničarska zavarovalnica zoper nezgo-
de v Ljubljani se je prenosovala z dnem 1. juli-
jem 1922 na podlagi zakona o zavarovanju de-
lavcev z dne 14. maja 1922 Uradni list št. 62/22
v ekspozituro osrednjega urada za zava-
rovanje delavcev. Interesenti se opozarjajo, da
naslavljajo odslej dalje vse dopise na naslov:
Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Za-
grebu, izpostava II. v Ljubljani, Cankarjevo na-
brežje št. 3/II.

Ribolov po strugi Ljubljani. Mestni magi-
strat prepušča na podlagi določila § 4. ribar-
skega zakona z dne 18. avgusta 1888, vsako
lovljenje in pobiranje rib po strugi Ljubljani
in to tudi v onih primerih, kadar je sicer struga
zaprta in se ribe zbirajo le v zaostalih mlakah.
Vsi tozadevni prestopki se bodo kaznovali po
določilu § 80. ribarskega zakona z globo od 10
do 2000 K. oziroma v slučaju neizterljivosti de-
narne kazni z zaporno.

Pri vseh podružnicah »Državne Posredo-
valnice Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in
Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od
18. do 24. junija 1922 dela 274 moških in 170
ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali
295 moških in 203 ženskih delavskih moči. Po-
sredovanj se je izvršilo 367. Dela iščejo: kova-
či, elektromonterji, strojni ključavničarji, peki,
mlinarji, natakari, natakarike, trgovci, sodrudi,
prodajalke, dninarji, dninarice, pisarniške moči,
mekaniki, vzgojiteljice, bolni, strežnice, vajenci,
vajeke itd. — V delo se sprejmejo: ru-
darji, gozdni delavci, kleparji, mizarji, kolarji,
kovači, zidarji, tesarji, žagari, strojni ključavni-
čarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajeke itd.

Celje.

Črna deska. Obljubili smo, da bomo začeli
stanovanjski organizaciji javno pomagati. Eto
vam slučaj. Gospod Godin je vzel pogorelica
Karola Kokliča iz Začreta lansko leto v stano-
vanje. Rekel je do novega leta za zastoni, ker
je bil Koklič res siromak. To je lepo od gospo-
da Godina. Ali lepo ni, če je po novem letu za-
hteval za stanovanje, obstoječe iz samo malo
sobe do junija 200 K. za junij pa 300 K. Nazad-
nje ga pa meče na cesto z advokatom. To so
glose iz stanovanjske mizerije. Stanovanjska
oblast čiti in napravi red!

»Eisenbahner Musik« ima naslov: Godba
»zveze jugoslovanskih železničarjev« v Celju.
Proletarci! Pravi čas ste se otresli gnilobe in
smradu.

Poneverbe pri firmi Rakusch. Te dni so
prišli na sled velikih poneverb v železni trgovini
trdke Rakusch. Kradli so kar na debelo, tako
da višino škode še niso mogli dognati. Glavnega
krivca Kvedra, ki je bil Rakuschev uslužbenec,
so zaprli. Sokrivce Janda, ki je bil istotam za-
poslen, je izginil. Zaprli so tudi kovača Kolari-
ča, ki je ukradeni blago kupoval. — Zopet šola
življenja. Gospod Rakusch je premalo plačal,
nastavljeni so pa »previsoki«, da bi se organizi-
rali in zaslužek zahtevali. Tako pa sedaj kleče-
plazijo. Delavci, ki so organizirani, ne kradejo!
Organizacija tudi moralo uči!

Maribor.

V delavnicah južne železnice vladajo čudne
razmere, ki jih bo treba v najkrajšem času po-
gledati ob beli luči. Zadnjič smo vam poročali,
da je bilo delavstvo prisiljeno pol ure zastaviti,
da opomni železniško upravo na njeno obljubo
ob priliki končane pasivne rezistence, da bo iz-
plačala zahtevane poviške na draginjske dokla-
de. Nadaljevanje stavke je šef v delavnicah inž.
Dolinsk je tako preprečil, da je obljubil na svo-
jo roko izplačati težko pričakovane denarce, češ,
da je odlok za nakazanje že došel. Do danes (v
sredo) zjutraj bi se moralo to nakazanje izvr-
šiti, tako se je glasil ultimatum, ki ga je postavilo
delavstvo. Pa čujte: Danes ob večernih urah je
bilo delavstvu naznanjeno, da mora počakati še
do sobote zjutraj, ker tako velevala uradna de-
peša! Včeraj so imeli v Ljubljani konferenco
med delavskimi zastopniki in zastopniki želez-
niške uprave, ki je s svoje strani zanj v ogenj
šel g. centralni inšpektor Ogrinc. Uspeh tega
konferiranja je bila okrožnica, ki je danes de-
lavstvu naznanila izplačilo za soboto. Zelo za-
nimive vesti krožijo dalje o raznih odtegljajih
in podobnem, kar gotovo ni za to tukaj, da bi
delavniškemu proletariatu delalo hladno kri.

Očitno igrajo gospodje igro, pri kateri naj bi bil
nekdo za norca. Vse kaže, da bi jim bilo zelo
povolji, če bi šlo delavstvo v stavko, da ga še
bolj zlomi. Res je, da je to danes zelo razcep-
ljeno in da še noče poznati koristi, ki bi mu jo
nudila enotna, razrednobojna organizacija, am-
pak če se naj s stavko pokaže, kdo je norec, de-
lavstvo ali železniška uprava, potem —! Proroki
so vedno več ali manj prisiljene duše, toliko si
pa že upamo biti proroki, da ne bo uspešna reč
spraviti lačne želodce v blaznico.

Ena izmed stotisoč je Marija Pivčeva, de-
lavka iz St. Ilje, ki so jo privedli pred maribor-
sko okrožno sodišče, ker je močno osumljena
detomora. Ko bodo odpravljene predsodki, da je
mat, katera rodi nezakonskega otroka, za ta
svet nekaj sramotnega, in ko bodo dali vsaki
materi tudi možnost, da svojega otroka pošlene
vzgoji, ne da bi ji bilo treba nasiliti ga s smrt-
jo, ker kruha zani nima, potem ne bodo nobenih
Marij Pivčevih več gnali pred sodišča vsega
sveta, da jih s slastjo po okostenelih zakonih
kaznujejo za zločine, ki jih je povzročila družba.

Ptuj.

Demokratsko časopisje začenja pisati o
gospodarstvu pri ptujski mestni občini.

Cloveku, ki pozna položaj, zastaja pri tej
predznosti sapa. Res je, da se nahaja naša ob-
čina v vedno večjih gospodarskih težavah.

Manj znano pa je, da je iskati glavni vzrok
teh težav v tem, da je zapustil bivši demokrat-
ski gerentski svet občini okrog 4 milijone ne-
pokritih dolgov in da izvirajo vse težave ravno
iz tega.

Manj znano je tudi, da socialistični klub
nima manj večine v mestni občini in da bi sam
ne mogel napraviti nobenih ukrepov, kako rešiti
občino te hude demokratske dedščine. Karkoli
se je v tem oziru dosedaj storilo, vse je bilo so-
glasno sklenjeno.

Demokratski občinski svetniki so glasovali
za to, da je treba spraviti v gospodarstvo meste-
ne občine ravnotežje — demokratski časopisi pa
skušajo izvedbo tega sklepa demagoško izkoriš-
čati.

Kaj pravite k temu gospod dr. Senčar? Vi
polažaj natanko poznate in boste znali presoditi,
koliko more vaši stranki koristiti, ako se o vseh
teh stvareh enkrat jasno pogovorimo.

Na žagi se je ravnala občina dosedaj po
konkurenčnih cenah. Socialistični klub je skle-
nil, da bo ugotovil z ozirom na napade po listih,
po kakšnih cenah se izdelujejo ista dela v drugih
krajih in bo gotovo tudi za znižanje tarifov, ako
je to potrebno.

Glede kurjenja v šolah naj povemo le eno,
kar osvetljuje demokratsko pisarijo bolje, nego
vse drugo:

Ko so prišli lani januarja socialisti v ob-
činsko upravo in prevzeli šole brez urejenih pe-
či, brez kuriva, občinsko blagajno pa brez de-
narja, — so odstopili nekateri naši občinski
svetniki šolam svoja drva in svoj premož, kar
jim občina še danes dolguje, — demokratsko čas-
opisje pa jih zato napada.

Ne moremo si misliti, da bi učiteljstvo na
ptujskih šolah ne videlo, da se s takim postop-
panjem ne koristi ne šoli, ne učiteljstvu. Mi zna-
mo ceniti šolo in želimo dobrih odnosov z uč-
teljstvom, ampak s takim postopanjem se dobri
odnosaji ne bodo ustvarili.

Iz stranke.

OKROŽNA KONFERENCA ZA LJUB- LJANSKO OKROŽJE.

se vrši v nedeljo. 9. t. m. ob 8. zjutraj v
seini dvorani mestnega magistrata v
Ljubljani. Vsled predstojecih volitev v
oblastno skupščino so vabljene tudi vse
organizacije brežiškega okrožja.

Delegati morajo biti izvoljeni po § 23.
organizacijskega pravilnika.

Dnevni red bo:

1. Organizacija (volitev okrožnega
obora).
2. Oblastna skupščina.
3. Agrarna reforma.
4. Razno.

Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljub-
ljani, poštni predal 168.

Vestnik Svobode.

Tamburaški zbor Splošnega del. izobraže-
valne zveze »Svoboda« igra v soboto 8. julija v
»Narodni kavarni«. Začetek ob pol 9. zvečer.
Vstop prost.

Trbovlje. V nedeljo dne 9. julija se vrši v
dvorani »Delavskega doma« ob 4. popoldan obč-
ni zbor splošne zveze del. izobr. društva »Svo-
boda« podružnica Trbovlje s sledečim dnevnim

redom: 1. Poročilo predsednika, 2. poročilo taj-
nika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo pregled-
nikov, 5. volitev odbora in 6. raznoterosti. —
Sodruzi in sodružice! Udeležite se ga polnošte-
vilno! — Odbor.

Dopisi.

Prevalje. Prijatelji g. okrajnega gla-
varja Kaklna so sklicali vse, kar čuti po
Matejevo, da bi dostojno praznovali slovo
svojega protektorja in kakor stoji zapisa-
no na vabilih, primerno proslavili njegova
rodoljubna dela. Dobro so storili, da pra-
znujejo vse to pri zaprtih vratih, kajti
težke zasluge za domovino, ki so si jih
stekli njegovi in končno on sam, so tak-
šne, da ne utrpe jasnega solnca, osobito
kar se tiče lepe koroške in Mežiške do-
line. — Pod rajnko Avstrijo je bil neki
komisar v Velikovcu, ki je bil strašno za-
veden Slovenec. Vse ga je hvalilo, da ce-
lo slovensko govori z našimi kmeti. Pa
pride lepega dne zaveden Slovenec iskat
kruha na Koroško, in sicer, kar je bilo
posebno obtežljivo, doma s Kranjske. Pa
mu je do mozga zavedni komisar rekel:
»Wer hat sie aus Krain gerufen?« (Kdo
vas je klical s Kranjske?) Omenjeni Slo-
venec je več storil za ureditev naših raz-
mer, kot vsa družba pri Lahovniku, ki
slavi čine g. Kaklna. — V plebiscitnem
času je g. Kakl že čisto omagal in to je
bilo krivo, da so antantni oficirji vse do-
segli pri njem, kar so Nemci hoteli. Po-
drlo se je torej vse, kar so z dolgoletnim
trudom in žrtvami ustvarili Slovenci ta-
krat, ko je g. Kakl še mislil, da so Kranjci
pleme albanskega pokolenja. Pa eno stoji,
g. Kakl ima patent, da pozna le on vse
razmere v Mežiški dolini in sploh Koro-
ški, kakor so Lahovnikin in njegovi verni
prijatelji trdili v protestu, poslanem v
Belgrad. — Ko se je g. Kakl preselil iz
Velikovca v Prevalje, je šlo za utrditev
meje napram Avstriji. Za to delo je po-
treboval dobre, izkušene ljudi, ki bi dali
svojo srčno kri za lepo Jugoslavijo. Kdor
išče, najde, in tako je sprejel za svoje ci-
lje g. Lahovnika iz JDS, g. župnika Rie-
plna iz SLS in g. Brusa kot očeta naših
delavcev. Sedaj so šli na vladanje in
kmalu so se čini tega krožka raznesli po
celi Jugoslaviji. — Najprej so skrbeli za
šolo in grižo tako, da je čutila naša »ka-
sa« v Ljubljani, Stotisoči, ki jih deželna
vlada ni mogla drugače porabiti, so bili
po iniciativi g. Kaklna naloženi plodo-
nosno in trajno za bodoče epidemične
bolezni. — 26. aprila je izšel članek v li-
stih, ki je naznanjal širni domovini, da se
je ustanovil odbor za ustanovitev bolnice
v Prevaljah, pa ne v hišah, kjer ima gosp.
Lahovnik delavstvo. Revež ne more dru-
gih kaj postaviti, ker ima šele petdeset
milijonov. — Draginja se je začela pobi-
jati tam, in sicer tako, da se je bilo bati,
da popolnoma izstrada revne milijonarje.
Cene so rapidno rastle pod blagodejnim
uplivom tako vrlih narodnjakov in to vse
v prosep in v utrditev državne meje. —
Začeli so mešati tudi v doslej idealno
mirnem uradniškem krogu. Spretne roke
so v kratkem času naredile primerno ja-
mo, kamor so začeli metati vse vprek,
kar ne čuti po Kaklnovo. Vendar je jama
postala usodepolna in visoki, bogati, po-
žrtvovalni rodoljubi so se vračunali. Ali
bo jama že polna? Dvomimo, kajti na-
pravili so tako široko, da bo prostora še
za marsikoga.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 80.25 Din,
1 lira 3.73 Din, 100 avstr. kron pa 39 par.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

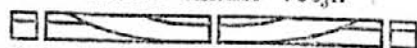
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Naivečja izbira
različnih pletenin,
majic, nogavic
pri tiskani in ročavi
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mesni trg 10.

Ključavničarje,
železostrugarje,
livarje in mizarje

sprejme takoj „SMEV“, strojna
tovarna v Bjelevaru. Plača po
urah do K 20.—; v akordu za-
služek znatno večji.

Potrebujem poštenega
tapetniškega pomočnika

kateri je zmožen tapetiranja
sten in usnjatega dela. Poizve
se v upravi „Naprej“.

Sprejmejo se 3 prirojevalci

izvežbani, prvovrstni, trezne
moči. Ponudbe na pisarno: Kon-
fekcijska tovarna „FRANDE“,
Ljubljana, Emonska cesta št. 8.
Istotam se odda zanesljivim
krojačem proti kaveji delo na
dom. Spretni, zanesljivi in trezni
delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Vajence

sprejmejo
Strojne tovarne in livarne
d. d. v Ljubljani.

RUPERT JEGGLITSCH

Gospeska ulica 11. MARIBOR

**Več
tesarjev**

se takoj sprejme za priprosto
delo na akord, prosto stanovanje.

Ponudbe na
Podjetje inž. Dukić in dr.,
Ljubljana, Bohoričeva ulica 20.

FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja

Gospeska ulica 11.

Prva produktivna zadruga krojačev

F. Z. Z. O. Z. v Ljubljani
naznanja tem potom, da se v smislu sklepa zadnjega občnega
zboru dne 28. decembra 1921

nahaja v likvidaciji.

Podpisani likvidatorji pozivljajo tem potom vse upnike, da pri-
glasijo svoje terjatve do 1. avgusta l. 1922.

Za likvidacijo:

Prezelj Anton l. r.

Jesse Anton l. r.

Rozman Janko l. r.

V Ljubljani, dne 3. julija 1922.

Prvovrstna
PUCH-KOLESA
pnevmatike in vse potrebščine

kupite najceneje pri tiskani
IGN. VOK, specialna trgovina šivalnih
strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

The „OLIVER“

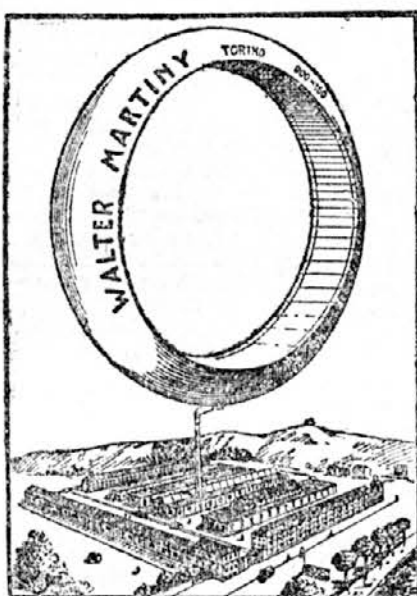
naiboliši in najcenejši

pisalni stroj.

Zastopstvo in zaloga: **IVAN GAJŠEK,**
papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2.

„Pošljite naročnino!“

Valuta pada, draginja raste. Kupuj
domače milo ne tuje, importirano.
Kupuj dobro milo, ker je isto
najceneje. Kupuj „GAZELA“ milo.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 389.

Podružnice:

Ljubljana,
Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,
Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,
Knez Mihajlova
ulica 3.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano bišo, po-
hištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na trdsko

TONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Delniška glavica:
K 20,000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

Podružnice:

Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458.

Brzjavke:

ESKOMPTNA.